

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İLETİŞİM

Teknoloji hayatımızın vazgeçilmezidir. Hayatımızı kolaylaştıran bütün gelişmeler teknolojinin ürünüdür. Hayatımıza teknoloji sayesinde girmiş kolaylıkların geri dönüşü, yani hayatımızdan çıkması mümkün değildir. Son yüz yılda çok hızlı gelişen teknoloji insan hayatında olumlu veya olumsuz sayısız alışkanlıklarımızı değiştirmiştir. Şöyle geri dönüp baktığımızda nelerin değiştiğini, eski ve yenisini karşılaştırırsak açık bir şekilde görebiliriz.

Bu her yaşta insan için biraz daha farklılık göstermektedir. Örneğin iletişim ve haberleşmeye baktığımız zaman, 1980'li yıllara kadar insanlığın hayatında telefon bir ayrıcalıktı. Telefon alabilmek için şehir merkezlerinde ikamet etmek ve yüksek bedeller ödeyerek sıraya girmek gerekiyordu. Mevcut santrallerin yetersizliğinden dolayı ancak bir hat kapatılır ve boşa çıkarsa sıradaki bekleyen aboneye bu hat tahsis ediliyordu. Köy ve kırsal bölgelerde telefon hayal bile edilemezdi. Telefonu olan kişiler ayrıcalıklı sayılıyordu. Evlerin en güzel köşelerini telefon makinaları süslüyor, üzerine dantelli işlemeli örtüler örtülerek korunuyordu. Yanında mutlaka bir telefon rehberi bulunduruluyor, önemli numaraların kaydedilmesi içinde bir ajanda veya not defteri konuyordu yanına. Bir çok kişi sayısız telefon numarasını ezbere biliyordu. Günümüzde insanlar aile fertlerinin bile telefon numaralarını ezbere bilmiyorlar, çünkü akıllı telefonlar bu hizmeti sunduğu için gerek duymuyor ve tembelleşiyorlar. Ev telefonlarının santral elverdiği ölçüde farklı özellikleri vardı, Uyandırma, masal, müzik, sohbet vb gibi. Sabah erken kalkmak isteyen ilgili tuşlara basarak veya santrale yazdırıyor telefonlarının çalmasını sağlayarak uyana biliyorlardı. Özellikle uykusu ağır olanlar. Çocuklarına masal dinletebiliyor veya merak ettikleri konuları ilgili numaraları tuşlayarak sesli yanıt ile öğrenebiliyorlardı. Ailelerin hoşuna gitmeyen şeyse tabi ki yüksek gelen faturalardı. Evde genç delikanlı varsa ve gizli gizli sohbet kanallarını aradıysa ay sonu fatura geldiği anda ya gizlice baba duymadan ödenir, ya da baba ya göstermemek için saklanırdı bir çare buluncaya kadar. Baba bu yüksek faturayı görürse ev de kıyamet kopardı. Ya itiraf edilir, ya da baba ertesi gün soluğu postanede alır ve nedenini öğrenmeye çalışırdı, güya ev hatlarından kaçak bağlantı yapıp telefonu kullanan şebekeler yok değildi. Ama acı gerçeği öğrendiği zaman yani evden sohbet hatları aranmış veya aileden birileri uzun görüşmeler yapmışsa bir hışım ile eve gelir aile bireylerini sıraya dizer bunun hesabı sorardı, nihayetinde harçlıklar kesilir, alınacak bazı ihtiyaçlar iptal edilirdi. Sırası ile dijital ekranlı telefon makinaları ve sonra telsiz telefonlar hayatımıza girdi. Hafızasına telefon numarası kayıt edilebiliyor ve tek tuşa basarak istediğimiz kişiyi araya biliyorduk. Telsiz telefonların ayrı bir kolaylığı ve havası vardı olanlar için. Telefon çaldığı zaman kalkıp telefona kadar gitmek yerine o size gelmiş oluyordu. Özellikle sabit makinadan belli bir çekim alanı içerisinde telsizli olan kısmını yanınıza alıp komşu veya bakkala kadar yanınızda götüre biliyordunuz. Hanımlar komşuya giderken veya yakın mahalle arkadaşına giderken telefonu yanına alıp gidebiliyor ve çaldığı zaman evdeymiş gibi konuşa biliyordu.

80’li yıllardan sonra Dünya da teknoloji ve elektriğin hızlı gelişimi ve ülkemizde de mevcut iktidarın bu yönde kararlar almasıyla bir çok sahada batı ülkelerinde mevcut yenilikler ve ürünler ülkemize de geldi ve yaygınlaştı. Elektrikli ve Elektronik cihazlardaki bu hızlı gelişim yeni meslekleri de ortaya çıkardı. Yeni mağazalar açıldı. Büyük şirketler bu konularda ülkemizde de üretim yapan fabrikalar kurmaya başladılar. Bu gelişmeler günümüzde son hızla devam etmektedir.

Mektubun zamanında hayatımızın vazgeçilmez haberleşme aracı olduğu zaman diliminden günümüze baktığımızda artık mektubun unutulmaya yüz tuttuğunu görüyoruz. Eski mektupların artık koleksiyon ürünü olduğunu ve müzelerde sergilendiğine şahit oluyoruz.

Telgraf iletişimde çok önemli yer tutarken, savaşlarda kimde telgraf varsa iletişimde önde oluyor, telgraf hatları kurup koruyarak savaşı yönlendirmede ileri davranıyorsa, kazanma olasılığı daha fazla oluyordu. Karşı tarafa mutlak üstünlük kuruyordu. ‘‘Muhabere siz, muharebe olmaz’’sözü o zamanların en önemli parolası idi. Şimdi telgraf cihazları da müze ve antikacıların önemli objeleri olmuş durumda ve tarih sayfalarında yerini almış vaziyettedir. Nadirde olsa özellikli olsun diye posta merkezlerinden önemli günlerde, özellikle düğünler için yakınlarına telgraf ile kutlama mesajı yollayanlar az da olsa bulunmaktalar. Telgrafın kendine ait bir alfabesi olduğu için(Mors alfabesi) herkes kullanamıyordu. Manipule ile mors alfabesi kullanarak karşı tarafa mesaj iletmek ve karşıdan gelen mesajı harfi harfine kaçırmadan not etmek ayrı bir yetenek ve bilgi gerektiriyordu. Bunun için eğitim almak, mors alfabesi bilmek ve hızlı anlama ve kullanma yeteneğine sahip olmak gerekiyordu. Özel eğitim kursları açılıyor, özellikle askeri alanda bu konuda bir çok insan yetiştiriliyordu. Günümüzde silahlı kuvvetlerde mors alfabesi hala kullanılmaktadır.

Cumhuriyetimizin kuruluş yıllarında ve kurtuluş savaşı yıllarında telgraf en önemli iletişim aleti olarak kullanılmış ve büyük fayda sağlamıştır. Sayesinde yapılan iletişim ile savaşları kazandığımızı unutmamalıyız.

Değişen dünyanın iletişim alanında da yeniliklere olur dediğini, gelişmelere sırasıyla her eve telefon hattı, bütün iş yerlerine özel ya da şirket hatları, bütün köylere telefon santralleri kazandırmıştır bu teknoloji sayesinde. Şehirlerde kullanım dışı kalan telefon santralleri sayesinde köyler ve kırsal bölgeler telefona kavuştu. Bir yakını aramak, askerdeki oğlu ile konuşmak, gurbetteki yakınına bir haber yollamak için şehre gitmek zorunda kalan insanlar bunlardan kurtulmuş ve iletişimin kolaylığı ile tanışmıştır.

Kısa bir dönem çağrı cihazı ile tanıştık. PTT den bir çağrı cihazı ve hat satın alınıyor ve üzerinde taşıyordu insanlar, tabi işi nedeniyle çok yoğun olanlar veya parası olup kendini özel hissettirmek, göstermek isteyenler alabiliyordu bu çağrı cihazlarını. Topluluk içinde veya farklı noktalarda size ulaşmak isteyenler ptt santrali vasıtasıyla cihazınıza kısa mesaj yolluyorlar, örneğin”evi, iş yerini, Ali’yi ara” gibi. Tabi bu cihazın ptt’nin ulaşılabilir çekim alanı içerisinde olması da bir zaruretti. Fakat kısa bir zaman diliminde hüküm sürüp gelişen teknoloji ile yerini daha üstün olan cep telefonlarına bırakmıştı.

Ülkemizde daha her eve normal telefon hattı girmemişken cep telefonu ile tanıştık. Doksanlı yılların başında Dünyadaki gelişmelere ayak uydurup hızla GSM şebekeleri kuruldu. Teknoloji hızla gelişmeye devam ediyor ve yeniliklere ayak uyduramayanlar kazanç kaybına uğruyordu. İlk yıllarında, belki de 2000’li yıllara kadar cep telefonu makinalarının gelir durumuna göre pahalı

olması, aylık faturalarının olması nedeniyle insanlarımız biraz çekinceli davrandılar. Önce Kamunun önemli bürokratları, iş adamları, maddi durumu iyi olanlar cep telefonu kullanmaya başladılar. Teknolojik gelişmeye ve cihazlara meraklı olan halkımız, bulunduğu toplumda kendini özel hissettireceği içinde hızla cep telefonu almaya başladılar, taksitle veya büyük paralar vererek telefon sahibi olup kemerlerine taktılar veya el çantalarında taşımaya başladılar. Zil sesini de dikkat çekecek melodiler ayarlayarak çaldığında merak uyandırmasından mutlu oldular. İlk yıllarda ülkemizin her yeri kapsama alanı içinde olmadığı için her bölgede cep telefonu çekmiyor, sinyal alamıyordu. GSM lisansı alan firma sayısı artıp rekabet ortamı oluştuğunda firmalar önce kendi baz istasyonlarını kurmaya ve yaygınlaştırmaya başladılar. Daha sonraki yıllarda yaşanan gelişmelerde ortak baz istasyonu ve numara değiştirmeden taşıma özellikleri ile yaygınlaşmaya başladı. Her gün yeni bir kampanya başlatılıyor, hat alana faturaya ek olarak telefon makinası da vererek piyasanın rekabetçi koşulları kendini hissettiriyordu. Önce aile büyükleri telefon sahip oldu, gelişen sektör ve ucuzlayan makinalar sayesinde aile bireyleri ve çocuklar telefon sahibi oldular. Sistemde ki hızlı gelişme, dokunmatik ekranlı ve İnternetli telefonları getirdi hayatımıza. Telefonda var olan internet sayesinde bir çok işimizi elimizdeki makine sayesinde halletmeye başladık. Kurum ve şirketler kendi sistem yapılarını ve hizmetlerini internetin yanı sıra cep telefonlarına da uyarlamaya başladı. Devlet kamusal hizmetleri cep telefonuna uyarlayıp, ptt'ler den alınan e.devlet şifresi ile kamusal bütün işlerimizi elimizdeki telefon ile yapar olduk. Bankadaki işlerimizi, alışverişlerimizi cep telefonu sayesinde yapmaya başladık. Kullanılan ev telefonları da yavaş yavaş terk edilmeye başlandı. Cep telefonu alan aileler daha fazla fatura ücreti ödememek için işlevselliğini her geçen gün kaybettiği için sabit hatlarını kapattırmaya başladılar. Telefon makinaları da telgraf, çağrı cihazı gibi müze ve antikacıların aradığı ve topladığı objeler oldu. O yıllarda kullanılan telefonlar ile günümüzde kullanılanları karşılaştırdığımız zaman bu konuda da sektörün ne kadar hızlı gelişip ilerlediğine şahit oluyoruz.

Telsiz iletişimini unuttuğumu sanmayın. Çok uzun yıllardır kullanılan ve özelliğini ve önemini hiç yitirmeyen ve sürekli teknoloji ile birlikte gelişen iletişim kanalı. Özel sektörde nadir kullanılsa da,

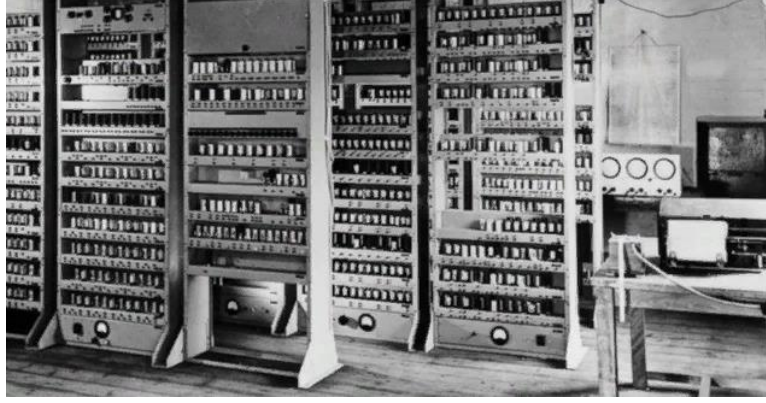
askeri alanda en önemli iletişim aracıdır telsiz. Şifreli veya şifresiz olarak gizli veya açık kanaldan yapılır iletişim. Günümüzde uydular vasıtası ile iletişim kurulan telsiz kanalları, önceki yıllarda farklı bölgelere kurulan verici, alıcı istasyonlar vasıtası ile yapılırdı. Farklı bölgelerde mevcut ana santraller vasıtası ile alt birimlere dağıtılırdı mesajlar. Zira uzak mesafelere mesaj ulaştırmak için güçlü frekans yollama kabiliyetine sahip istasyonlar gerekli olduğu için ve maliyeti yüksek olduğu için sadece silahlı kuvvetler bu yeteneğe sahipti. Artık cep telefonları bir nevi telsiz görevi yapmakta, görüntülü olarak iletişim sağlamakta, yazılı sözlü bağlantı imkanının yanında, internet hizmeti de vermektedir. Yine telgraf cihazında olduğu gibi Telsiz cihazlarında da Mors alfabesi kullanılmakta, şifreli mesajlar farklı formatlarda karşı tarafa iletilmekte ve gizli ve sürekli değişen şifre çözücüler ile mesaj içeriği ortaya çıkarılmaktadır, bu da sadece Askeri kurumlar tarafından kullanılmaktadır. Özel branşı ve eğitimi olan muhabere ismini verdiğimiz bir silahlı kuvvetler bölümüdür. Günümüzde gemilerimiz ve denizcilik sektörünün de en sık kullandığı iletişim kanalıdır telsiz. Yakın ve uzak mesafelerde, hatta kıtalar arasında bile yıllardır telsiz ile iletişim sağlanmaktadır. Uydu teknolojisi çıkmadan önce seyir halindeki bir gemi telsiz vasıtası ile İstanbul radyosuna bağlanıp, onların vasıtası ile sabit telefonlara aktarma yapıp görüşme sağlıyordu. Ailesi ile denizciler bu şekilde görüşme yapabiliyorlardı.

Günümüzde iletişimin en önemli kanalı şüphesiz İnternet tir. Sesli görüntülü,her türlü veri alış verişini çok hızlı ve ucuz bir şekilde alıp vermek mümkündür. İnternet artık dünyamız için olmazsa olmaz bir varlıktır. Özel ve kamusal işlerin büyük çoğunluğu, alış veriş, bankacılık işlemleri, şirket yönetimi, şehirler ve kıtalar arası online konferanslar ile canlı görüşmeler mümkündür. Geri dönüşü olmayan ileriye alabildiğine akıl almaz bir hızla gelişen bir teknolojidir internet. Kağıt kullanımını neredeyse tamamen ortadan kaldırmış, her türlü doküman digital ortamda internet vasıtası ile taşınmakta ve depolanmaktadır. Evinden çıkmadan insanlar bütün alış verişini yapabilmekte, ödemelerini gerçekleştirebilmekte, sanal ortamda ülkeleri ve turizm yerlerini gezebilmekte, farklı mesafelerdeki insanlarla canlı görüntülü görüşmeler gerçekleştirebilmekte ve oyun oynaya bilmektedir.

1960'lı yıllarda ilk bilgisayar icat edildiği zaman koca bir hangar büyüklüğünde idi ve basit bir matematik işlemi yapabilmek için(2+4) yirmi dört saatten fazla zaman harcamaktaydı. Bu işlemi

yapabilmesi için bir çok cihaz çalışmakta ve destek olmaktadır. Günümüzde daha zor işlemleri bile saniyeler içerisinde yapabilmekte ve elimizde taşıyabildiğimiz cep telefonu,tablet gibi cihazlara sahibiz. Yaklaşık elli yıllık bir zaman diliminde nereden nereye gelinmiş diyebiliriz.

Şüphesiz bütün bu yenilikler hayatımıza zenginlik ve kolaylıklar sağlamakta iken, bazı alışkanlıklarımızı, örf ve adetlerimizi de yok etmekte alıp götürmektedir. Cep telefonu olmayanlar yadırganmak ta, hatta telefonunun modeline göre sınıflandırılmakta, belki aşağılanmaktadır,ne kadar manevi değerlerimizle alakalı olsa da bunlar yaşanmaktadır. Hatta politikacılar bile bu şekilde insanları itham altında bırakmaktadır.

Çocuklar çok küçük yaşlarda cep telefonu ve tabletlerle tanışmakta ve kullanabilmekteler. Okul çağı gelmemiş yaşta bile ustalıkla bu cihazları kullanmakta, ebeveynlerinden daha bilgili olabilmektedirler bu konuda. Önce ağlamasın, biraz rahat versin diye çocuklara çok küçük yaşlarda eline cep telefonu tutuşturulup bir çizgi film açılarak susturma yoluna giden ebeveynler, sonraki süreç de tablet ile bunu yapmakta ve bir süre sonra çocuk bağımlı hale gelmektedir. Kendini

tamamen internet dünyasına atmakta, aile den kopmakta, odasına çekilmekte ve ayrı bir dünyada yaşamaktadır. Bunun bir çok olumsuz yönü vardır çocuğun hayatına yansıyan. Çocuklar kitap okuma alışkanlığından tamamen kopmakta, yazmayı neredeyse unutmakta, bilgiye hemen ulaşabildikleri için okuma araştırma yoluna gitmemekte ve tembelleşmektedirler. Aile içerisinde çocuk anne babası ile kopuk yaşamakta, ailevi ve manevi değerler unutulmakta, internet ortamında ve filmlerde görülen sahneler, konuşmalar çocuk tarafından normal kabul edilip Anne Babaya sorulmakta veya mahrem konular bile normalmiş gibi konuşulmaya çalışılmaktadır. Bu tür davranışlar toplumsal geleceğimiz adına kaygı verici bir durum oluşturmaktadır. Teknolojiyi öğrenmek kullanmak güzeldir fakat, oradaki zararlı bilgi ve yönlendirmeler sayesinde ahlak ve davranış bozulması kaygı vericidir. Aile büyükleri ve ebeveynlere düşen görev, kaçınılmaz olan elektronik cihazların kullanımına karşı çocuk ile sürekli iletişimde olmak, konuşup yönlendirme görevi yapmak. İnternet dünyasının olumlu ve olumsuz halleri hakkında konuşmaktır.

Teknoloji ve iletişim araçlarına son derece hakim olan genç neslimiz, geçmişte yaşanan ve kullanılan bir çok örf adet ve yaşantıyı asla göremeyecek ve yaşayamayacaklar. Bir çok alet ve cihazı müzelerde ve fotoğraflarda görebileceklerdir. Mektubun bir köşesinin neden yakıldığını bilmeyecek, İçine küçük harçlık konulan ‘er mektubu görülmüştür’ mühürlü mektubu hiç alamayacak. Yıl başında ve bayramlarda tebrik kartı alamayacaklardır. Anne babasının yaşadığı güzel örf ve adet kurallarını yaşayamayacaklar, her bayram da köylerine gidemeyecek, aile büyükleri ile bir araya gelemeyecekler, Kurban kesmek yerine bağış yapıp tatile gitmeyi seçecekler. Gün gelecek kan ve soy bağı olan aile fertlerini bile tanımaz olacaklar. Geçmişte komşuların birbirinden bardakla ödünç çay,yağ,şeker istemelerini asla göremeyecekler hatta anlatıldığı zaman gülerek dalga geçeceklerdir.

Sonuç olarak teknolojinin önüne geçmek ve gelişip ilerlemesini engellemek mümkün değildir, fakat örf adet ve toplumsal kültürümüzün teknoloji ile birlikte yok olmasına engel olabiliriz. Teknolojiyi ileri seviyede faydalı bir şekilde kullanıp, bir yandan da ulusal kimliğimizi değiştirmesi veya kaybetmesinin önüne geçebiliriz. Bu tamamen bizim elimizde.

20.11.2021

ANKARA

